

Bredäng, den 28 september 2009

Stockholms Översiktsplan

– synpunkter på utställningsförslaget från maj 2009

Efter överenskommelse med Maria Severin översänds här vårt remissvar en vecka efter utsatt tid, för vilket vi är tacksamma då vi har haft möjlighet till samråd inom vår styrelse!

Bredängs Utvecklingsråd lämnade detaljerade synpunkter och förslag på samrådsunderlaget i januari. Dessa kvarstår (och bifogas i denna skrivelse), särskilt som vi inte ser några direkta spår av det vi framförde i utställningsförslaget från maj. Efter genomgång av utställningsförslaget vill vi peka på följande övergripande förhållanden:

A Förslaget att denna ÖP ska vara en ”rullande” översiktsplan med hela nio fokusområden leder till att den blir otydlig, saknar prioriteringar och öppnar för att det blir slumpen eller olika byggherrar som styr planeringen i staden istället för våra folkvalda.

Ett exempel är det lokalt och demokratiskt förankrade förslaget att smalna av Skärholmsvägen och bygga flerbostadshus där. Det kom fram genom Ytterstadssatsningen för över tio år sedan, ingick i områdesprogrammet för Skärholmen, BUR skrev en insändare hösten 2008 men fortfarande finns inget beslut i linje med det ursprungliga förslaget.

B Vi oroas mycket djupt av att ”det finns starka skäl att gå ifrån” den princip som gällde i ÖP99, nämligen att behålla de sammanhängande delarna av grönstrukturen. Som påpekas i Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) finns en konflikt mellan viljan att koppla samman olika delar (har ni glömt bort alla busslinjer som likt de tunna trådarna i spindelnätet redan nu binder samman tunnelbane- och pendeltågslinjer?) samtidigt som förslaget anser att det finns ett värde med stora sammanhängande grönområden och spridningszoner. Och när förslaget talar om att även ”minskade grönområden kan göra stadsmiljön bättre” gäller det ej de ekologiska naturvärdena, som hänger samman med storleken och kontakterna med andra grönområden för att behålla sin mångfald. MKB:n: ”Med en tydligare skrivning vilka naturmiljöer som ska bevaras skulle översiktsplanen ge en bättre vägledning och inte kunna tolkas så brett.”

Förslaget saknar idag en förteckning över viktiga grönkilar som måste stärkas och bevaras och behöver därför kompletteras med detta. Att en sådan förteckning saknas upplever vi som ett direkt hot mot vår närmiljö.

C Om Stockholms stad menar allvar med sina visioner om en långsiktigt hållbar utveckling och en fossilbränslefri stad är det snart dags att prioritera kollektivtrafiken före nya vägar. Trots visionen räknar RUFs med en ökning av koldioxidutsläppen med 20 procent till år 2030. MKB:n skriver ”Vad gäller klimat är det tveksamt om stadens hittillsvarande insatser räcker för att nå miljömålen så länge vägtrafiken ökar i staden.”

Därför bör ÖP:n även redovisa satsningar på infartsparkeringar. Med en kollektivtrafik som får avsevärt ökad kapacitet förbättras ju även förhållandena för de bilister som inte kan åka kollektivt då de behöver bilen i sitt arbete.

D Det faktum att det är nödvändigt för staden att bryta mot olika myndigheters rekommendationer vad gäller buller och luftkvalitet – borde man inte istället för att förhandla fram olika undantag noga tänka igenom var man bygger någonstans, så länge som vi inte har fått bort buller och olika utsläpp från trafik och flyg?

Förslaget borde därför t.ex. rymma beskrivningar av hur man kan gräva ner motorvägen mellan Skärholmen/Kungens Kurva till Midsommarkransen, fem eller kanske tio meter, för att på sikt däckta över och ovanpå skapa mer ytor för småskalig industri, omlastnings-terminaler m.m.

E Vi skrev redan i januari om vår oro över den aviserade översynen av Stockholms byggnadsordning. Nu ska den inte ens ingå i vår nya ”rullande” ÖP.

Vi anser att detta måste ändras innan förslaget tas av fullmäktige så att byggnadsordningen ingår i vår nya ÖP. Och i tillämpningen vid olika förtättningsprojekt är det viktigt att ha med sig vad t.ex. MKB:n skriver: ”Det finns också stora kulturhistoriska värden i ytterstaden” samt att de föreslagna strategierna kan ”leda till konflikter mellan nybebyggelse och befintliga kulturhistoriska [...] värden.”

F För att satsningen på ett ”vetenskapsområde” ska bli meningsfull behöver förslaget även innehålla lösningar för hur staden får fram fler lägenheter för studenter och unga.

Vi föreslår att staden aktivt driver på de olika fastighetsägare, t.ex. Boulton som äger stora i lågkonjunkturen tomma kontorslokaler och särskilt på sådana platser som Bredängs centrum (med tunnelbana), bygger om dessa för studenter och unga. Det skulle även betyda fler vuxna som rör sig i centrum på kvällstid, vilket säkert minskar skadegörelsen samt ökar kundunderlaget för butikerna i detta och liknande centrum.

G Av redovisningen för Miljö- och riskfaktorer framgår att staden har en styrgrupp för anpassningsfrågor som en följd av Klimat- och sårbarhetsutredningen. Den ska redovisa sitt arbete i maj 2010. Borde inte detta arbete ingå i vår nya ÖP?

Det framstår därför som lite underligt att en ny ÖP, även om detta föreskrivs i PBL, ska beslutas under vårvintern 2010, innan styrgruppens arbete har redovisats och bara ett drygt halvår före nästa val.

Vänliga hälsningar,
Styrelsen för Bredängs Utvecklingsråd

Anders Petersson
ordförande

Bredäng, den 19 januari 2009

Stockholms Översiktsplan

– synpunkter på samrådsunderlaget från oktober 2008

En översiktsplan – vad ska den innehålla? Tydliga angivelser för var bostäder, arbetsplatser och vägar ska anläggas och utvecklas i framtiden är väl det enkla svaret. Hur detaljerad ska sedan en översiktsplan, som inte är något juridiskt bindande dokument, vara? Det nu aktuella samrådsunderlaget rymmer även visioner om Stockholm (i s.k. planeringsinriktningar och fokusområden) och viljan (i s.k. stadsbyggnadsstrategier) att stadens utveckling ska vara hållbar enligt *En nationell strategi för hållbar utveckling*, vilket ställer fler krav på planen och samtidigt gör den svårare att genomföra.

I detta brev har vi samlat vad vi tycker är bra, vad vi tycker saknas, vad vi inte tycker om och några konkreta förslag från Bredängs Utvecklingsråd (BUR). De rör Bredäng och vår stadsdel Skärholmen, ett av de strategiska områdena, en s.k. tyngdpunkt.

Det här är bra

1. Vi tycker om satsningen på **utbyggd kollektivtrafik**, mera dragningar av spårvagnslinjer och viljan att göra det enklare att passera de barriärer som de stora trafiklederna utgör.

För oss i Skärholmen vore det bra om **Spårväg Syd** kunde vara färdigställd om några få år, och inte något som beräknas finnas på plats först år 2020. Det skulle betyda ofantligt mycket för Skärholmens invånare och stadsdelens utveckling om det var lättare och gick fortare att nå vårt sjukhus, SJ:s tåg och Södertörns högskola, liksom pendeltågen, i Flemingsberg och för pendeltågen även Älvsjö.

Även ökad **kollektiv båttrafik** ser vi fram emot, och vi förutsätter att valet av farkoster blir sådant att inga problem uppstår med den stranderosion som skärgården nu har.

2. Vi tycker även att tanken att **arbetsplatser** ska finnas i *hela* staden för att få en bättre balans i resandeströmmarna är klok. Vi behöver fler arbetsplatser i Skärholmen.

Det här saknas

3. Det talas mycket om att staden behöver bli mer attraktiv och trygg och att den ska skapa upplevelser. Men inte ett ord om medborgarnas möjligheter att engagera och aktivera sig. Detta måste väl rymmas inom den nationella strategins kärnområden 3 och 4 (befolkning och folkhälsa resp. social sammanhållning)? För varje kvadratmeter lägenhetsyta borde det i byggnormerna även anges hur många kvadratmeter **samlingslokaler** som ska gå att hyra, till priser som medborgare och deras föreningar har råd med. Fler samlingslokaler underlättar även för olika kulturer att komma till uttryck.

Tidigare satsningar på ytterstaden har *visst* givit stabila förbättringar, bl.a. i form av det här brevet. I de olika arbetsgrupper som bildades under 1990-talet lärde de boende känna varandra, fyra byalag (där BUR är ett) startades och för två år sen även en paraplyorganisation för de cirka 120 **föreningarna i Skärholmen** med omnejd, FöreningsForum Sydväst (FFSV). För tre år sedan startades en lokal tidning, *Södra Sidan*, på initiativ av en journalist i Skärholmen med rötter i Iran. Den erbjuder ett viktigt forum för lokala frågor och i den framgår tydligt att Skärholmen i dag är ett fungerande lokalsamhälle, vars invånare allt mer identifierar sig med det, och att den s.k. skärholmendebatten, om huruvida området var beboeligt eller borde rivras, är helt överspelad. Tack vare de satsningar som gjorts har alltså kunskap om varandra och stolthet över Skärholmen spritt sig bland invånarna och även utanför området. Till debatten sällade sig nu allra senast en av P1:s journalister, som liksom flera andra som bor eller har rötter i Skärholmen pekar på den underbara blandning av människor och fantastiska natur vi har här.

FFSV:s kartläggning av allmänna samlingslokaler visade att det totalt fanns tre lokaler som kan hyras till rimliga priser. Sedan dess har en av dessa rivits. Och med det klimat vi

har är samlingslokaler nödvändiga för att aktivera och engagera de boende. Det är en absolut förutsättning för en levande **när demokrati**.

Stadsdelsnämnderna spelar också en viktig roll för direktkontakten med medborgarna. Deras uppgift och gärna planer för deras vidareutveckling saknas helt i översiktsplanen.

4. I samrådsunderlaget beskriver författarna själva hur staden inte längre tar risker och ansvar för **bostadsbyggandet**. Även forskare på KTH talar om hur boende, istället för att vara en rättighet, nu har förvandlats till en investering och något man eventuellt kan bli rik på. Var finns en **genomtänkt bostadspolitik** med bostäder som alla har råd med? Borde inte staden bygga mer själv och inte vara helt beroende av de stora byggbolagen? Forskning vid KTH visar även att små byggherrar kan bygga billigare än de stora, så bjud in dem!

Samrådsunderlaget är otydligt vad gäller om **blandade upplåtelseformer** för bostäder ska finnas i *alla* stadsdelar, eftersom *ingenting* sägs om vikten av hyresrätter i innerstan. Vad gäller Bredäng har vi *ingenting* emot bostadsrätter och villor (det finns faktiskt redan), men de får inte byggas på platser som förstör den natur som bredängsborna ser som det allra bästa med stadsdelen (enligt BUR:s enkät 2005).

I vår del av staden saknas det särskilt **små lägenheter** för unga och **stora** för de familjer som har många barn. Staden bör ta initiativ till att kartlägga vilka tomma lokaler (t.ex. en sedan länge nedlagd folkvandvårdsmottagning i Bredängs centrum) som kan byggas om till studentlägenheter.

Enligt Naturvårdsverket är hur vi värmer våra bostäder lika viktigt som transporter för att minska våra **utsläpp av växthusgaser**. Vi saknar särskilt beskrivning av hur den befintliga bebyggelsen kan upprustas så att man, i mindre utsträckning än nu, "eldar för kråkor-na".

5. Både remissvaret från Skärholmens stadsdelsförvaltning och Miljökonsekvensbeskrivningen pekar på att **flera mål krockar med varandra** och att planen inte tydligt anger hur man ska prioritera. Därför behöver planen kompletteras och förtydligas vad gäller målen om **utsläpp av växthusgaser** och särskilt när det gäller våra **grönområden; listor** med områden som ska bevaras, vilka grönkilar som är nödvändiga för att kvarvarande grönområden ska överleva ekologiskt, vilka fotbollsplaner som inte ska krympas ner. Därefter måste Stadsbyggnadsnämnden ge tydliga direktiv till Stadsbyggnadskontorets tjänstemän, så att inte Översiktsplanen blir något man kompromissar bort när Exploateringsnämnden gjort sina markanvisningar.

Det är viktigt att komma ihåg att för folkhälsan är det gröna man passerar till och från hemmet morgon och kväll oerhört viktigt – det **ger lugn, sänker blodtryck, kortisolvärden** etc.

För utsläppsmålen är det också viktigt att komma ihåg att **gamla träd** tar upp mer koldioxid än nyplanterade, så s.k. kompensationsåtgärder med planteringar av nya träd kompenserar inte.

Samrådsunderlaget tar på flera ställen upp att Stockholm till 90 procent tar sitt **vatten** från Mälaren, samt att ingen tillräckligt stor alternativ källa finns om Mälaren skulle drabbas av ett större utsläpp. Redan nu är flera bad rödprickade på grund av höga halter kolie bakterier. Därför saknar vi skrivningar om hur Mälaren ska skyddas när befolkningen, trafiken samt exploateringen kring dess stränder ökar. Borde inte byggnationer längs Mälarens stränder ha särskilda föreskrifter? Särskilt då strandskyddet inte gäller när det rör sig om detaljplanerat område.

6. Stadens grön- och naturområden behöver även ett **annat system för pengar till sin skötsel** än årliga budgetmanglingar. För närvarande har vi ett naturreservat, Sätterskogen, med en utmärkt skötselplan tagen av kommunfullmäktige den 12 juni 2006. Men skötselplanen går inte att följa då inga medel finns avsatta för den. En skandal tycker vi som bor intill Sätterskogen.

7. För att undvika stora sociala skillnader mellan stadsdelarna finns det många skrivningar om förbättrade/förstärkta samband i form av utbyggd kollektivtrafik och ren fysisk ihopbyggnad av områden (på bekostnad av olika grönkilar). Men *ingenting* om **utbildningar och arbeten** som passar befolkningens förutsättningar och kompetens i till exem-

pel Skärholmen. Återigen något som ryms inom den nationella strategins kärnområden 3 och 4 (befolkning och folkhälsa resp. social sammanhållning) men som inte beskrivs i underlaget.

8. För Skärholmens del är ju stadens **samarbete med kommunerna Huddinge och Botkyrka** centralt för trafikplaneringen, arbetsplatser, en ekodukt, högskoleutbildning etc. Gång- och cykelbron över E4:an mellan Sätra och Segeltorp är ett fint tillskott. Men vi finner inga skrivningar om hur samarbetet bedrivs.

9. I hela samrådsunderlaget utgår man från att **Förbifart Stockholm** kommer att byggas. Under hösten fick ju Vägverket bakläxa av Miljödepartementet för sin uppskattning av utsläppen som förbifarten kommer att skapa. Vilken plan finns om Förbifart Stockholm *inte* byggs?

Det här tycker vi inte om

10. Hela samrådsunderlaget betonar vikten av att Stockholm är **attraktivt**, ska ge **upplevelser** och att vi ska känna oss **trygga**. Vi får känslan av att Stockholm är en vara som ska bjudas ut till försäljning. (Ingår vi medborgare då?) Är det inte bättre om vi medborgare även är aktiva och engagerade, än att vi enbart bjuds på upplevelser? "[...] upplevelsehandel i attraktiv miljö" (s. 16) låter som stadsplaneringssvenska för Heron City.

När det gäller trygghet kan mycket mer göras med bättre belysning, ett fungerande system för reparation när belysning har slocknat och skyltning på gång- och cykelvägar så att även andra än de som bor i området kan orientera sig. Det är sant att en del otrygghetskänslor inte överensstämmer med faktiska risker (innerstan har större brottslighet än Skärholmen, kvinnor löper större risk inomhus, osv.) men det gör dem inte mindre viktiga. Det viktiga är att människor kan känna sig trygga, så att de faktiskt rör sig i området, för då blir det tryggare.

11. Den **stadsplanering som gjordes under 1960-talet**, med industriområden närmast E4:an, högre hus, sedan lägre och närmast den bevarade skogen villor och lägre hus, kombinerat med trafikseparering och stora bevarade grönområden mellan husen, är helt enkelt genial. För den förtätning som blir nödvändig¹ är det därför viktigt att stadsplanerarna bär med sig att de boende vill ha kvar det så. Det har framgått vid samrådsmötena om områdesprogrammet och de öppna mötena hos vår stadsdelsnämnd. Att nu **bryta upp den**, och med **syfte att skapa kontrast blanda olika typer av bebyggelse** skapar både smärta, olust och därmed motstånd. Därför ser vi med oro på den översyn som staden gör tillsammans med Stadsmuseet av *Stockholms byggnadsordning*. Stadsmuseets senaste kartläggning pekade på Bredäng som ett särskilt lyckat exempel på 1960-talets stadsplanering.

Våra konkreta förslag

Förutom de förslag som redan nämnts ovan, om spårväg, bostadsbyggande, samlingslokaler och den positiva inställning till närdemokrati och medborgerligt deltagande som vi skulle vilja se i planen, vill vi lämna följande konkreta förslag:

12. Redan i höstas skrev BUR tillsammans med de andra tre byalagen en insändare om **Skärholmsvägen**: I områdesprogrammet för Skärholmen föreslogs att vägen byggs om till stadsgata med bostadshus och på så sätt förbinder Bredäng och Sätra. BUR tyckte det var en bra idé. Men i Stadsbyggnadsnämndens beslut om områdesprogrammet fick de här planerna inte lov att utvecklas vidare. I vår insändare tyckte vi att det var synd, när de boende var positiva.

Detta stora tillskott av bostäder på Skärholmsvägen skulle vara av oerhört stor betydelse för de mindre **centrumen i Bredäng och Sätra** och göra det lättare för stadsdelen och handlarna att behålla dagens förhållandevis stora utbud av samhällsservice och affärer.

¹ Sätterskogens nätverk och alla fyra byalagen föreslog t.ex. att den gräsyta som finns på Ålgrytevägen 65–71 utnyttjas, i vårt remissvar till Exploateringsnämnden 9 oktober 2008 och deras ärende om markanvisning i kanten av skogen nedanför Ålgrytebacken, dnr E2008-513-00969.

Vi föreslog även att Skärholmen ska få testa s.k. **omvänd planprocess** – att medborgarna ska få vara med och peka ut områden lämpliga för förtätning.

13. Bygg en **ekodukt över E4:an**. När man närmar sig staden möts man då av ett grönt valv, en känsla av att köra rakt in i ett berg. Ovanpå berget kan Sätmaskogens växter och djur ha kontakt med Gömmareskogens, och på så sätt skapa förutsättningar för ett naturreservat som bibehåller sin ekologiska mångfald. Placering: mitt emot Skärholmsdalens mynning vid Skärholmsvägen och gamla landsvägens dalgång ner mot densamma. Kräver samarbete med Huddinge kommun.

14. Bygg på platsen för den stängda Björksätmaskolans gymnastiksal en fullstor idrotts-hall, **Björksätmask idrottshall**. Tillsammans med Sättra Friidrottshall skulle detta bilda ett alternativt centrum för stora sportevenemang i Stockholm, kanske kombinerat med utlokalisering av vissa utbildningar från GIH. Bygg på samma område en stor möteslokal och ersätt dagens baracker och nedslitna skolhus med moderna lokaler som kan rymma konst- och hantverksateljéer, replokaler, förskola etc.

15. Starta, kanske i samarbete med Södertörns Högskola och Röda Korsets Folkhögskola i Vårberg, **utbildningar i gröna jobb** för de som nu saknar utbildning och/eller jobb i Skärholmen med omnejd. Med en inriktning baserad på Agenda 2000, kunskaper i den svenska allemansrätten, svensk flora och fauna, återvinning och sopsortering, skulle de som utbildas här kunna utgöra basen när vi gör de stora informations- och arbetsinsatser som behövs för omställningen till ett hållbart och fossilbränslefritt Stockholm.

Sammanfattningsvis ser vi i samrådsunderlaget en del problem med att olika målsättningar motsäger varandra, särskilt vad gäller miljökonsekvenser. Detta bör klaras ut. Vi vill också komplettera med skrivningar om vikten av när demokrati med respekt för medborgarnas synpunkter och aktiviteter.

Vänliga hälsningar,
Styrelsen för Bredängs Utvecklingsråd

Anders Petersson
ordförande